

Vedlegg 4. Tiltaksplan for landbruket i Kragerø kommune

Innledning

Tiltaksplanen konkretiserer tiltakene i landbruksplanen og knytter dem til de seks hovedmålene. For hvert hovedmål er tiltakene strukturert slik at de kan følges opp politisk og administrativt, og danne grunnlag for prioritering, samarbeid og evaluering i planperioden.

Hovedmål 1: Utvikle et landbruk tilpasset lokale og regionale forhold

Formål: Sikre en helhetlig, forutsigbar og jordvernorientert landbruksforvaltning tilpasset Kragerøs natur- og ressursgrunnlag.

Tiltak:

1. Etablere et kommunalt fagforum for landbruk.

Det skal etableres et fast kommunalt fagforum for landbruk som arena for dialog, samordning og faglig utvikling. Forumet bør bestå av representanter fra kommunen (administrasjon og evt. politisk nivå), landbrukets organisasjoner, skogeiere og andre relevante aktører ved behov.

Fagforumet skal bidra til å styrke samarbeid og tillit mellom næring og forvaltning, gi innspill til kommunale planer og strategier, samt fungere som rådgivende organ i spørsmål knyttet til landbruksutvikling, jordvern, klima og beredskap. Forumet bør møtes jevnlig og ha en tydelig mandatbeskrivelse.

2. Utarbeide kommunale retningslinjer for landbruksforvaltningen med vekt på jordvern.

Kragerø kommune skal utarbeide egne kommunale retningslinjer for landbruksforvaltningen for å sikre en mer forutsigbar, helhetlig og kunnskapsbasert saksbehandling. Retningslinjene skal ha særlig fokus på jordvern, i tråd med nasjonale mål og føringer, og tydeliggjøre kommunens ambisjon om å begrense omdisponering og nedbygging av dyrket og dyrkbar jord.

Retningslinjene skal gi klare føringer for behandling av saker etter jordlova, plan- og bygningslova og annet relevant regelverk, samt bidra til likebehandling og bedre samordning på tvers av fagområder. Arbeidet bør forankres i fagforumet for landbruk og sees i sammenheng med kommuneplanens arealdel.

3. Stimulere til gjenbruk og tilbakeføring av tidligere dyrket jord.

Kommunen skal arbeide aktivt for å identifisere tidligere dyrkede arealer som er gått ut av drift, og stimulere til at disse tas i bruk igjen der dette er faglig og praktisk mulig. Tiltaket skal bidra til økt matproduksjon, bedre ressursutnyttelse og styrket jordvern uten behov for nydyrking av nye arealer.

Dette kan følges opp gjennom rådgivning, samarbeid med landbrukets organisasjoner og bruk av eksisterende virkemidler og tilskuddsordninger. Kommunen bør også vurdere hvordan planlegging og forvaltning kan støtte opp under tilbakeføring av arealer, særlig i områder med press på jordressursene.

Hovedmål 2: Øke landbrukets verdiskaping og næringsutvikling

Formål: Styrke landbrukets lønnsomhet og bidra til økt lokal verdiskaping.

Tiltak:

1. Utnytte og markedsføre i større grad lokalmat, historie og kultur

Kragerø kommune skal bidra til å styrke verdiskapingen i landbruket ved å utnytte samspillet mellom lokal matproduksjon, landbrukshistorie, kystkultur og kulturlandskap i større grad. Lokalmat og lokale produkter representerer ikke bare næringsutvikling, men også identitet, opplevelseskvaliteter og tilhørighet for både fastboende og besøkende.

Tiltaket innebærer å synliggjøre landbrukets rolle i kommunens samlede reiselivs- og kulturprofil, blant annet gjennom samarbeid med reiselivsnæringen, frivillige lag og lokale matprodusenter. Kommunen kan bidra som tilrettelegger og pådriver, blant annet ved å koble lokalmat til arrangementer, opplevelser og formidling av kultur- og landbrukshistorie.

2. Arbeide for endring av regelverket som hindrer omsetting av kortreist man i dagligvareforretningene.

Kragerø kommune skal bidra til å synliggjøre og løfte fram regelverksmessige barrierer som gjør det vanskelig for lokale produsenter å omsette kortreist mat gjennom eksisterende dagligvarekanaler. Gjeldende krav til blant annet hygiene, merking, volum, distribusjon og avtalestrukturer kan være krevende å oppfylle for små produsenter.

Tiltaket innebærer at kommunen, i samarbeid med næringsaktører og relevante organisasjoner, skal formidle erfaringer og utfordringer videre til regionale og nasjonale myndigheter. Målet er å bidra til mer fleksible ordninger eller tilpasninger innenfor regelverket som kan åpne for økt bruk av lokalmat i dagligvarehandelen, uten å gå på bekostning av matsikkerhet og kvalitet.

3. Markedsføre utsalgssteder av lokalmat

Kommunen skal bidra til bedre synlighet og tilgjengelighet for eksisterende og nye utsalgssteder for lokalmat i Kragerø. Dette kan omfatte gårdsutvalg, lokale markeder, selvbetjente utvalg, samarbeid med serveringssteder og sesongbaserte arrangementer.

Tiltaket innebærer å samle og formidle informasjon om hvor lokalmat kan kjøpes, både for innbyggere og tilreisende. Dette kan gjøres gjennom kommunens informasjonskanaler, samarbeid med reiselivsnæringen og bruk av digitale flater. Økt synlighet av utsalgssteder skal bidra til styrket omsetning, økt etterspørsel etter lokale råvarer og økt verdiskaping i landbruket.

Hovedmål 3: Klima, miljø og bærekraft

Formål: Redusere klimaavtrykket og sikre bærekraftig ressursbruk.

Tiltak:

1. Utvikle klimaregnskap for den enkelte gård og samlet for landbruket i kommunen

Kragerø kommune skal bidra til at det utvikles og tas i bruk klimaregnskap på gårdsnivå, som et verktøy for å synliggjøre utslipp, ressursbruk og forbedringspotensial i landbruksdrifta. Klimaregnskapene skal gi den enkelte bonde et bedre grunnlag for å vurdere tiltak som kan redusere klimagassutslipp, styrke karbonbinding og samtidig bidra til god agronomi og økonomi.

I tillegg skal det, på sikt, sammenstilles et overordnet klimaregnskap for landbruket i kommunen. Dette vil gi kommunen bedre kunnskapsgrunnlag for planlegging, prioritering av tiltak og rapportering, samt bidra til å vise landbrukets rolle i kommunens samlede klima- og bærekraftsarbeid. Arbeidet bør skje i samarbeid med landbrukets organisasjoner, rådgivningstjenester og regionale myndigheter, og bygge på eksisterende verktøy og nasjonale føringer.

2. Bidra til å registrere og sette av nøkkelbiotoper

Kommunen skal bidra aktivt til arbeidet med kartlegging, registrering og ivaretagelse av nøkkelbiotoper i jord- og skogbrukslandskapet. Nøkkelbiotoper er områder med særlig stor betydning for biologisk mangfold, og utgjør viktige leveområder for arter knyttet til kulturlandskap, skog og kantsoner.

Tiltaket innebærer å støtte opp under frivillig registrering i samarbeid med grunneiere, skogeiere og fagmiljøer, samt bidra til at kunnskap om slike områder blir tatt hensyn til i forvaltning, drift og planlegging. Gjennom å sette av og ivareta nøkkelbiotoper kan kommunen bidra til å styrke naturmangfoldet, redusere tap av viktige miljøverdier og sikre en mer bærekraftig bruk av jord- og skogressursene over tid.

Hovedmål 4: Kunnskap og kompetanse

Formål: Styrke rekruttering og kunnskapsdeling.

Tiltak:

1. Etablere et kompetanseforum som et samarbeid med lokale organisasjoner

Kragerø kommune skal etablere et lokalt kompetanseforum for landbruk som en møteplass for erfaringsutveksling, læring og faglig utvikling. Forumet skal utvikles i samarbeid med lokale organisasjoner, lag, produsenter, frivillige aktører og relevante fagmiljøer, og bygge på eksisterende engasjement og nettverk i kommunen.

Kompetanseforumet skal bidra til å samle og formidle både erfaringsbasert og ny kunnskap innen jordbruk, skogbruk, klima, miljø, tilleggsnæringer og lokal matproduksjon. Forumet kan blant annet benyttes til kurs, temamøter, foredrag og dialog om aktuelle utfordringer og muligheter i næringen.

Gjennom å etablere et slikt forum ønsker kommunen å styrke rekruttering, senke terskelen for deltakelse og bidra til bedre samhandling mellom næring, frivillighet og forvaltning.

Kompetanseforumet kan også fungere som bindeledd mot skoler, barnehager og andre arenaer der kunnskap om landbruk og matproduksjon er relevant.

Hovedmål 5: Beredskap – styrke selvforsyningen

Formål: Øke lokal matproduksjon og beredskap.

Tiltak:

1. Utarbeide innen 2028 en beredskapsplan for økt matproduksjon.. Både for den enkelte gård og bondens samlede innsats i en kommunal beredskapsplan. (kan være et bidrag i en kommunal beredskapsplan.)

Kragerø kommune skal, i samarbeid med landbruksnæringen og øvrige beredskapsaktører, utarbeide en beredskapsplan for økt og opprettholdt matproduksjon innen 2028. Planen skal omfatte både tiltak på den enkelte gård og en samlet oversikt over landbrukets bidrag til kommunal beredskap ved kriser og uforutsette hendelser.

Beredskapsplanen skal synliggjøre eksisterende produksjonsressurser, flaskehalser og muligheter for rask oppskalering av matproduksjon, herunder tilgang på arealer, innsatsfaktorer, arbeidskraft og logistikk. Arbeidet skal bidra til å styrke bondens egenberedskap og samtidig inngå som et relevant bidrag i kommunens overordnede beredskapsplanlegging. Målet er å sikre bedre samordning, økt robusthet og økt lokal selvforsyning ved krisesituasjoner.

2. Legge til rette for urbant landskap. Betegnelsen inneholder ulike aktiviteter knyttet til dyrking og husdyrhold i by og bynære strøk.

Kragerø kommune skal legge til rette for utvikling av urbant landbruk i by- og bynære områder, som et supplement til tradisjonelt landbruk og som et virkemiddel for økt selvforsyning, beredskap og folkelig engasjement. Begrepet urbant landbruk kan omfatte ulike aktiviteter knyttet til dyrking av grønnsaker, frukt og bær, mindre husdyrhold, parsellhager, felleshager og andre former for lokal matproduksjon på små arealer.

Tiltaket innebærer å se urbant landbruk i sammenheng med arealplanlegging, folkehelse, opplæring og beredskap. Kommunen kan bidra som tilrettelegger gjennom

informasjon, samarbeid med frivillige organisasjoner, skoler og nabolag, samt ved å vurdere egnede kommunale arealer. Urbant landbruk kan gi økt kunnskap om matproduksjon, styrke lokal motstandskraft og bidra til økt bevissthet om matsikkerhet og ressursbruk.

Hovedmål 6: Skogen som verdiskaper

Formål: Sikre bærekraftig og langsiktig skogforvaltning.

Tiltak:

1. Tilrettelegge for aktivt skogbruk

Kragerø kommune skal legge til rette for et aktivt og bærekraftig skogbruk som bidrar til verdiskaping, sysselsetting og langsiktig ressursforvaltning. Aktiv skogskjøtsel og avvirkning er viktig for å utnytte skogens produksjonsevne, sikre råstofftilgang til skogindustrien og bidra til økt karbonbinding gjennom foryngelse og ny vekst.

Tiltaket innebærer å arbeide for gode rammevilkår for skognæringen gjennom informasjon, rådgivning og samarbeid med skogeiere, skogeierorganisasjoner og andre relevante aktører. Kommunen skal bidra til at skogressursene forvaltes i tråd med skogbrukslovens målsettinger og stimulere til bruk av eksisterende tilskuddsordninger for skogkultur, miljøtiltak og skogsveibygging.

2. Bidra til utvikling av blandingsskog

Kragerø kommune skal bidra til utvikling av robuste og varierte skogområder med større innslag av blandingsskog der naturgitte forhold tilsier dette. Blandingsskog kan gi økt motstandskraft mot klimaendringer, tørke, skadedyr og sykdommer, samtidig som den styrker naturmangfoldet og gir flere økosystemtjenester.

Tiltaket innebærer å fremme kunnskap om treslagsvalg, skogskjøtsel og klimatilpasning gjennom samarbeid med fagmiljøer og skognæringen. Kommunen skal i sin veiledning oppfordre til skogforvaltning som kombinerer økonomiske, miljømessige og sosiale hensyn, og som bidrar til langsiktig og bærekraftig ressursutnyttelse

3. Tilrettelegge for friluftsliv og turisme

Kragerø kommune skal arbeide for at skogområdene også fungerer som viktige arenaer for friluftsliv, rekreasjon og naturbasert turisme. Skogen representerer betydelige verdier for folkehelse, naturopplevelser og lokal attraktivitet, og er en viktig del av kommunens samlede natur- og reiselivsgrunnlag.

Tiltaket innebærer å legge til rette for god sameksistens mellom skogbruk, friluftsliv og andre brukerinteresser. Kommunen skal stimulere til samarbeid mellom grunneiere, lag og foreninger, reiselivsaktører og andre relevante aktører om stier, skilting, informasjon og en bærekraftig bruk av skogområdene. Tilretteleggingen **skal skje i samarbeid med grunneier** og med hensyn til naturmangfold, kulturminner og pågående næringsaktivitet i skogen.